

SKOLBIBLIOTEK SYD

Medlemsblad

Årgång 8 Nummer 2

Juni 2006

I DET HÄR NUMRET:

STUDIEBESÖK - KONFERENSER - FORTBILDNINGAR

- s. 3 SKOLBIBLIOTEK I ÄLMHULT - Föreningens studiebesök
- s. 4/5 SKA ALLA HA SIN EGEN BLOGG? Föreningens studiedag om bloggar
- s. 6/7 SKOLBIBLIOTEKSKONFERENSEN I HÖÖR
Skolbiblioteksutveckling – Bokdrakar – Bloggar
- s. 13 FÖLJ MED TILL SAGANS LAND ... Föredrag om sagoberättandet

MÖTE MED FÖRFATTAREN

HELENA BROSS

s. 8/9

BOKDAGEN
SOM ENGAGERADE HELA SKOLAN -
ett initiativ i Fjälkinge

s. 10/11

ANNEBRO –
ETT PROJEKT I SKOLSAMVERKAN

s. 12

SKOLBIBLIOTEK I ALBANIEN

s. 16-17

BIBLIOTEK I PORTUGAL

s. 18

GLEERUPS OCH SKOLBIBLIOTEKEN – EN UPPSKATTAD KONTAKT s. 15

UTBLICK : LJUNGBY BERÄTTARFESTIVAL 2006 s. 14

KURS I BERÄTTANDET – start vt 2007! s. 19

AFRIKA I SIMRISHAMN – Skolbibliotek i världen s. 19

ORDFÖRANDE HAR ORDET

Våren har varit intensiv. Grönska och blomning har kommit med häftig fart och vi har haft många aktiviteter. De intressanta Hördagarna, vårt studiebesök i Älmhult och konferensen i Örkelljunga skriver vi om i det här bladet.

Eftersom jag missade vårt besök i Älmhult, passade det mycket bra att Nationella Skolbiblioteksgruppen (NSG), ordnat ett eget studiebesök i Älmhult strax efter vårt. Det är ju NSG, som delar ut utmärkelsen Årets skolbibliotek. Som representant för skolbiblioteksföreningarna i NSG fick jag möjlighet att träffa medlemmarna i nätverket i Älmhult. Nu pågår nomineringarna till utmärkelsen Årets skolbibliotek 2006. Vilket det blir offentliggörs på Skolforum i Stockholm (30/10 - 1/11). NSG planerar också ett seminarium på Bokmässan i Göteborg, som ska handla om biblioteksplaner och skolbibliotekens roll där. Författaren Kalle Güettler är en ambitiös ordförande i nätverket.

Afrikadagen i Simrishamn 1 september, vår traditionella internationella konferens, närmar sig. Vi får gäster från Sydafrika. I juli reser jag till Lissabon. IASL har sin årliga konferens i där.

Detta skrivs medan blombladen från körsbärsträden blåser bort och syrenerna slår ut. Jag önskar er alla en tid av återhämtning och avkoppling i sommar!

Maud Hell

SKOLBIBLIOTEK SYD

är en ideell förening som arbetar med skolbiblioteksutveckling på bred front. Föreningen vill föra upp bibliotekets och bibliotekariens roll i skolan på dagordningen och stimulera till debatt och erfarenhetsutbyte.

STYRELSEN

Ordförande

MAUD HELL
Vikingaskolan Lund
046 - 35 71 64
maud.hell@lund.se

Sekreterare

LINDA BOSTRÖM
Skegrie bibliotek Trelleborg
0410 - 73 43 08
linda.bostrom@trelleborg.se

Kassör

GUNILLA GISSELQVIST
Västra Ingelstads bibliotek
V Ingelstad skola
235 41 Vellinge
040 - 42 59 20
gunilla.gisselqvist@vellinge.se

Ledamot

CHRISTINA STRÖMWALL
Skönadalskolan Hofterup
046 - 73 97 68
christina.stromvall@kavlinge.se

Ledamot

MALIN TROLLERYD
Klostergårdskolan Lund
046 - 35 58 86
matr90@skola.lund.se

Ledamot

MIMMI LYDEEN,
Utbildningscentrum Örkelljunga
mimmi.lydeen@orkelljunga.se

Suppleanter

ELNA ANDERSSON
Fjälkinge skola, Kristianstad

LOVISA ZANDER
Örkelljunga

MEDLEMSBLAD

SKOLBIBLIOTEK SYDS medlemsblad utkommer med fyra nummer per år. Kasta dig över tangentbordet och skicka in tips, idéer, resereportage, artiklar, tankar och funderingar. Det är tillsammans vi blir klokare!

För artiklar och idéer kontakta

REDAKTIONSKOMMITTÉN:

LINDA BOSTRÖM
ASTRID DEPERT
GUNILLA GISSELQVIST

MAUD HELL
ELNA ANDERSSON
CHRISTINA STRÖMWALL

STUDIEBESÖK I ÄLMHULT

En av de första soliga vårdagarna, den 25 april, åkte vi, ett litet gäng skolbibliotekarier, till Älmhult för ett studiebesök i Skolbibliotek Syds regi. Älmhult är en kommun som satsat mycket på sina skolbibliotek och ett av kommunens bibliotek tilldelats utmärkelsen "Årets Skolbibliotek" 2005, Linnéskolans bibliotek med bibliotekarien KERSTI PALMBERG.

SEDAN 2002 FINNS det fackutbildad bibliotekarie på kommunens tre F-9 skolorna och på gymnasieskolan. På F-5 skolorna finns bibliotekspedagoger. Kommunen har även satsat på att utbilda personalen på förskolorna i bl.a. berättande. På så sätt får man en röd tråd genom hela skol-systemet. Sedan 2002 har man även en samordnande bibliotekarie för de olika biblioteken i skolbibliotekssystemet.

ÅRETS SKOLBIBLIOTEK

Vi startar vårt studiebesök på Linnéskolan (läs mer om Linnéskolan i medlemsbladet 2005/4), en F-9 skola med ca 300 elever. KERSTI PALMBERG och rektor GÖRAN JOHANSSON berättar om skolbibliotekets verksamhet och sin syn på samarbete och utveckling av biblioteket. Linnéskolans bibliotek är ett mycket trevligt bibliotek, med en öppen och välkomnande atmosfär. Efter att ha lyssnat på Kersti och Göran förstår man varför skolbiblioteket kallas **"Möjligheternas rum"**. Genom bibliotekets handlingsplan är skolbiblioteket stadigt förankrat och integrerat i den pedagogiska verksamheten. **"Vi har förankrat verksamheten vid prioriterade mål"**, säger rektorn.

Ett prioriterat mål är att alla elever skall ha en god läskunnighet. Detta uppnås till en stor del genom skolbiblioteket. Eleverna läser bl.a. på loven, då de lägre årskurserna kan få hem en **"Läsväska"** packad med litteratur som barnen själva valt i samråd med Kersti. Eleverna skall även känna att de har möjligheter att påverka sitt bibliotek och har vid några tillfällen fått en summa pengar att köpa in skivor eller böcker för. De kan även påverka bibliotekets bokinköp genom att skriva in sina inköpsförslag direkt på bibliotekets hemsida.

VANTAR FÖR AFRIKA

På ett bord vid lånedisken ligger fullt av fantastiskt vackra hemmastickade vantar och sockor. Det är Kersti som har stickat dem och hon säljer dem till förmån för skolbibliotek i Zimbabwe. Hon berättar även om sitt engagemang för uppbyggnad av skolbibliotek i Albanien.

GEMÖSKOLAN

Efter en minnesvärd lunch, eftersom det var den första "utemåltiden" för i år förflyttade vi oss till Gemöskolan, en annan av de tre F-9 skolorna i kommunen.

Även Gemöskolan har ca 300 elever. Här är EMELIE LJUNGBERG bibliotekarie. Hon har sin arbetstid fördelad mellan Gemöskolan och folkbiblioteket. Tre dagar i veckan

är Gemöskolans bibliotek bemannat. Trots att Gemöskolan inte satsat lika mycket pengar på sitt bibliotek som Linnéskolan har man en väl utbyggd verksamhet, där man framförallt sett till att satsa på de elever som av någon anledning inte har det lika lätt som andra. Tonvikten på Gemöskolans bibliotek ligger på läsning, att öva upp elevernas läskunnighet. Biblioteket har t. ex. hela "Stjärnsvenska"-serien, som är graderad i olika steg, och skall även börja LUS gradera sitt bokbestånd. Emelie har gått bibliotekarietutbildningen i Växjö, där man lagt tonvikten vid den pedagogiska aspekten av bibliotekarieryrket. Hon tycker därför att känns väldigt naturligt att delta så mycket i elevernas individuella undervisning som hon gör. **På Emelies initiativ har ett samarbete kring lästräningen utvecklats med specialpedagogerna på skolan, och även med barnens föräldrar.** Emelie har ett antal elever som regelbundet kommer och läser i trettio minuter var tillsammans med henne. Hon har även en läsgrupp i åttan.

På Gemöskolan finns ett ganska stort antal elever med annat modersmål än svenska. Emelie tycker att det är mycket viktigt att det avspeglas i biblioteket.

"Det är självklart att det skall finnas böcker på elevernas modersmål och att de får läsa sin egen litteratur", säger hon.

Emelie är även redaktör för *Gemöbladet*, skolans tidning. Den är webbaserad och görs i samarbete med elever, bibliotek och IT-tekniker. (Se gärna <http://webnews.textalk.com/se/article.php?id=55582>)

LENA N BERG
Skolbibliotekarie Kävlinge kommun
Foto: ELNA ANDERSSON
Fjälkinge bibliotek

På besök i Gemöskolans fina bibliotek. Längs bak står Emelie Ljungberg.

SKA ALLA HA SIN EGEN BLOGG?

Bloggar och andra digitala verktyg var vad Skolbibliotek Syds halvdagskonferens i Örkelljunga handlade om. Tyvärr hade inte så många tid att komma denna vackra majdag. Men vi som var där hade en intressant eftermiddag och avslutade med en givande diskussion i lusthuset på skolgården utanför Örkelljunga Utbildningscentrums gymnasieskola.

I VECKORNA SOM DETTA SKRIVS har fenomenet bloggar varit på tapeten i spalterna som en källa till politiskt skvaller och debatt om yttrandefrihetens gränser. På den nyttiga e-postlistan för skolbibliotek skolbiblistan har bloggar också varit uppe till diskussion. Många inlägg har handlat om hur man kan använda bloggar i sin verksamhet. Bloggutbudet har ökat enormt det senaste året och det finns både personliga och yrkesmässiga bloggar i mängder.

Bloggar och andra digitala verktyg var också vad vår konferens i Örkelljunga handlade om, så den låg helt rätt i tiden. Tyvärr hade inte så många tid att komma denna vackra majdag. Men vi som var där hade en bra diskussion i lusthuset på skolgården utanför Örkelljunga Utbildningscentrums gymnasieskola.

Först hade vi lyssnat på skolbibliotekarien MIMMI LYDÉEN, som kort redogjorde för vad en blogg egentligen är och fått en bra länklista för att lära oss mera. Det bästa är nog att gå in på Skolbibliotek Syds hemsida och klicka sig vidare på länkarna för att själv få klart för sig hur olika de många bloggarna ser ut och hur bibliotek på olika sätt utnyttjar dem. Det är inte svårt att sedan själv pröva på att göra en blogg – mycket enklare än en hemsida! Det är lite förvånande att så få skolbibliotekarier har använt sig av bloggar. Troligen är detta på väg att ändras med tanke på den diskussion som uppstått på skolbib-listan.

Biblioteksrelaterade bloggar

Några bloggar som man har stor nytta av som skolbibliotekarie är t.ex. den ibland något teoretiska bloggen *Feltänkt?*, som handlar om metoder, pedagogiska reflektioner, lästips och nyheter om informationskompetens m.m. Om man är intresserad av nyheter på biblioteksfronten och annat med anknytning till bibliotek är

Biblioteksbloggen bra. Den görs av lånecentralerna i Malmö, Stockholm och Umeå.

Bloggen *Biblioteksrelaterat* <malin.typepad.com> har funnits ganska länge. Den ger också mycket vad gäller bibliotek med en mera personlig prägel.

Ny för i år är <www.medioplanering.blogspot.com> - en *blogg om medieplanering för barn- och skolbibliotek*.

Senaste nytt i maj är *Stockholms stadsbiblioteks blogg* om deras kommande webbplats:

Labs.Biblioteket.se

<biblioteket.blogspot.com>.

Biblioteket vill ha kommentarer till utformningen av sin nya webb via bloggen och har på detta sätt kommit igång extra snabbt.

Om bibliotek finns också hos INETMEDIA: Biblioteksbilagan <biblioteksbilagan.inetmedia.info>. INETMEDIA har utförlig information om bloggar och många länktips, till exempel på adressen <www.inetmedia.nu/online/bloggar/welcome.shtml>. Om man vill ha regelbundna nyheter är det bra att prenumerera på INETMEDIA:s nyhetsbrev.

Lär dig ännu mer genom att titta på Skolbibliotek Syds hemsida med direktlänkar!

Nynet för nybakade

ELIN FRÖJMARK från Lund berättade om hur hon och en grupp kollegor funderat på att göra en blogg för nyutbildade bibliotekarier, en idé som uppstod i Svensk Biblioteksförnings regionförening i Skåne. Efter experimenterande upptäckte de att det var bättre med ett diskussionsforum än en blogg. En blogg är annorlunda till

formen med det senaste inlägget överst och länkar till eventuella kommentarer under. Ett diskussionsforum är mera tydligt och lättnavigerat för olika intresseinriktningar och kan kanske lättare delas upp i ämnen. Programvaran till diskussionsforumet är fri och kan laddas ner från phpBB Group, www.phpbb.com.

Så här skriver gruppen i introduktionen på nynet.se: ”Detta är ett forum för nyutbildade eller blivande biblioteks- och informationsvetare. Ingen fråga är för liten eller obetydlig för att diskuteras här. Det gör inget om alla idéer redan har provats. Vi provar dem igen. Du är bland vänner!”

Efter lanseringen blev det en väldig fart på debatten och inläggen. Den verkar fylla ett stort behov. Man behöver inte bli medlem för att läsa, men om man vill vara med och diskutera får man ha inloggning och lösenord. Det kan man få på ett enkelt sätt.

→

Snarare ett diskussionsforum än en blogg:

www.nynet.se

...ett forum för nyutbildade eller blivande biblioteks- och informationsvetare. Ingen fråga är för liten eller obetydlig för att diskuteras här. Det gör inget om alla idéer redan har provats. Vi provar dem igen. Du är bland vänner!

SKA ALLA HA SIN EGEN BLOGG?

→

Länkad gäst från Sandviken

Behovet av att nå ut på en skola, som är utspridd i olika hus, var en av anledningarna till att KIRSI RUTANEN på Bessemergymnasiet i Sandviken startade bloggen som hon kallar **Hej då, Bibblan, vi ses i morrn!** Den heter så därför att det är vad Kirsi säger varje dag, när hon går från jobbet, precis som Roy sa om sin mack i tv-serien "Macken". Skolan består av sju byggnader och biblioteket är öppet mycket, så det är svårt att vara borta därifrån för att informera. Därför startade hon en blogg. Där kan man på ett lite mer personligt sätt berätta vad som pågår i biblioteket och även ha kontakt med elever och lärare. Man kan följa arbetet med att flytta biblioteket genom att gå in i arkivet och titta på äldre inlägg. Kirsi tyckte att det fungerade bra som ett komplement till skolans hemsida och andra sätt att föra ut information. Kanske hon hade önskat mera reaktioner på bloggen, fick jag ett intryck av. Den har funnits ett år, men fick en nystart i januari 2006 efter ett långt uppehåll.

Där kan man bl.a. få tips om Kirsis webbsidor om källkritik, som verkar mycket användbara! Kirsi var med oss på TV-länk från biblioteket i Sandviken - ytterligare ett sätt att nå ut utan att förflytta sig! Vi kunde ställa frågor till henne och hon såg oss på sin TV-skärm i Sandviken, om vi satt så att kameran fick in oss. Det var ett sätt att få levande kontakt med Kirsi, utan att hon behövde resa ner hit till oss. På Utbildningscentrum i Örkelljunga liksom på Bessemergymnasiet i Sandviken finns den tekniska utrustningen och den personal som behövs för att detta ska fungera.

Det där med tekniken var något som vi diskuterade efteråt. Tyvärr är våra skolor sällan så välutrustade, särskilt inte på de lägre stadierna. Att få snabb hjälp med tekniken och tillräckliga kunskaper är också svårt för många. En av deltagarna kommenterade: *"Ibland tror jag att vi i vår glädje över de fantastiska teknikmöjligheterna glömmar att fundera över eventuella användningsområden för ny teknik. Jag är övertygad om att den har sin givna plats men vi måste hela tiden fundera över var, när och hur."*

Några av syftena och användningsområdena för bloggar kan vara:

- Att kommunicera med andra
- Att dela med sig av kunskaper och nyheter
- Att få andra att delta i verksamheten – ett demokratiskt syfte.

Hemsida –
blogg –
diskussionsforum

– vilket är bäst, vad ska jag välja, om jag har valmöjlighet? Det lättaste och det som kan startas av vem som helst är en blogg. Det behövs bara en dator med Internet-uppkoppling (kanske bäst med bredband i alla fall?).
Varför inte pröva?

MAUD HELL

Tankeutbyte mellan kollegor med hjälp av TV-konferens. Utbildningscentrum i Örkelljunga och Bessemergymnasiet i Sandviken har de tekniska förutsättningarna.

SKOLBIBLIOTEKSKONFERENSEN I HÖÖR

Den årliga Skolbibliotekskonferensen i Höör har blivit något av ett säkert vårtecken för skolbibliotekarier, lärare/rektorer och politiker i Skåne. Årets program handlade om *Skolbiblioteksutveckling – Bokdrakar – Bloggar*.

VÅREN HAR KOMMIT! Och under en av de första soliga dagarna gjorde jag mitt livs första besök på skolbiblioteksdagarna på Stiftsgården Åkersberg i Höör.

Först ut i raden av föreläsare var Årets skolbibliotekarie WIVECA UHLANDER och hennes arbetskamrat *Dragilla*. Dragilla presenteras först, därefter tog Wiveca, eller Vicky som hon helst kallas, över.

Vicky arbetar som bibliotekarie och litteraturpedagog på Umedalens bibliotek på Västangård, men har ett förflutet som drama- och fritidspedagog, något som hon upplever att hon har stor nytta av i sitt nuvarande arbete.

Västangård är ett gammalt mental-sjukhus beläget i Umedalsområdet, mitt i en skulpturpark. Det är en skola med ca 380 elever från 0 till 16 år. I skolan finns det även en fritidsgård och ett folk- och skolbibliotek med skolan som huvudman. I Umedalsområdet finns flera friskolor med olika inriktningar, till exempel Montessoriskola, Naturskola och en skola med musikinriktning. I hela området finns det 850 till 900 elever som utnyttjar Umedalens biblioteks service.

Tillsammans med fyra högstadiebibliotekarier i Umeå Kommun startade Vicky ett nätverk, där det gavs möjlighet att dela med sig av erfarenheter, bra och dåliga, och bolla idéer med varandra. Att ha ett nätverk anser Vicky vara av stor vikt för att framhäva nyttan av skolbiblioteket. Man får, och måste, hojta, skrika, vara besvärlig och bitchig, säger Vicky. Det lönar sig i längden. Efter 1 1/2 år av tjat och gnåt fick Vicky tala på en rektorskonferens och den timme hon fick till sitt förfogande ledde till att det började ringa från andra skolor i kommunen och fråga om biblioteksarbetet. Att se lärare och pedagoger som arbetskamrater och driva biblioteket tillsammans med dem framhåller Vicky som mycket viktigt. Helst ska de olika yrkesgrupperna få in-

blick i varandras arbete redan på utbildningsnivå, för att veta hur de kan ha bästa möjliga nytta av varann ute i arbetslivet.

Vicky ser skolbiblioteket som en funk-

Årets skolbibliotekarie 2005, Vicky Uhlander – en uppskattad föreläsare

tion. Rummet är ett lärande och ett socialt rum. Samtidigt som lärandet pågår i biblioteket så kan det behövas som en plats för rekreation. Det är en plats i skolan som inte bara är "skola" och de vuxna som finns där är inte lärare. I Umedalens bibliotek finns **sagorum, ungdomshörna, scen för teater, bokhimmel** och en massa annat. I ungdomshörnan finns böcker om kropp och själ för ungdomar. Denna förflyttning av böckerna gjordes eftersom man ofta hittade dessa böcker gömda under kuddar och soffor i ungdomshörnan, ett fenomen som troligen många känner igen. En uppskattad del av lokalen är **lekbiblioteket**, en plats där barnen kan leka bibliotek. Vicky har märkt en tendens till att de som sitter i lekbiblioteket blir äldre och äldre. Ibland "tjuvlyssnar" hon på barnen för att höra hur hon själv låter. Det de säger i sin bibliotekslek har de med största sannolikhet på ett eller annat sätt hämtat från henne själv.

På Umedalens bibliotek arbetar Vicky, tillsammans med Dragilla, Bokdraken, ett biblioteks- och litteraturpedagogiskt arbetssätt. Vicky är noga med att poängtera att det är ett arbetssätt och inte ett projekt. Arbetssättet har kunnat byggas upp i lugn och ro tack vare att skolan startade sin verksamhet med års-

kurserna F, 1 och 2. Detta gjorde att Vicky kunde utveckla arbetet ett år i taget. Bokdraken står på två ben. Det ena benet är lässtimulering och det andra är sökmetodiskt. Man arbetar kring sex L – **Leka, Lyssna, Läsa, Lära, Leta, Låna**. Att det blev just draken som fick vara symbol för arbetsättet beror på att det är en figur som passar både stora och små och drakarna kan vara både goda och onda.

Vicky har skrivit en **Läroplan för bibliotek – Lpb-03** tillsammans med två andra skolbibliotekarier. Om denna och om Bokdraken på Umedalens bibliotek kan man läsa mer på www.umea.se/kulturfrid/bibliotek/filialbibliotek/umedalensbibliotek (*I Medlemsbladet 2005/4 skrev Vicky en artikel om sig och sitt arbete.*)

Efter en kort paus i solen fick GUNILLA FORS från Malmö Stadsbibliotek en dryg timme på sig för att leda oss in i bloggarnas värld. Att blogga har blivit något av en trend och det skapas hela tiden nya bloggar. Det hela startade i USA i mitten av 90-talet. I början bloggade främst datatekniker för att sprida information om ny teknik. När det sen utvecklades verktyg för bloggande växte fenomenet snabbt.

Nu blev det möjligt för i princip vem som helst som kan starta en dator och hantera ett tangentbord att göra sin egen blogg. **Blogger.com** är ett exempel på ett bloggverktyg där man kan skapa ett konto, välja utseende på sin blogg (bland ett antal färdiga alternativ) och sedan börja blogga. Att göra en blogg är alltså betydligt enklare än att skapa en egen hemsida.

Så till vad kan man använda alla bloggar som finns ute i cyberrymden? Gunilla menar att bloggarna är en informationskälla som inom en del områden är snabbare än vanliga nyhetssidor.

→ Man kan använda dem för egen omvärldsbevakning, för att få tips och idéer för sitt arbete, för sin fritid och för att knyta kontakter. Bloggarna kan också vara som diskussionsforum i olika sammanhang. Är man ute efter något väldigt nytt och vill leta efter information i bara bloggar så finns **blogsearch.google.com**.

På **bloggportalen.se** finns ca 4000 svenska bloggar, indelade i ämneskategorier, eller bokstavsordning efter bloggarnas namn. En liknande internationell bloggsamling är **blogwise.com**, där man kan söka bloggar från olika länder eller om olika ämnen.

Nu kan det finnas en risk att man hittar så många bloggar som man vill bevaka att det kan bli ett stressmoment. Därför finns det sidor som **bloglines.com** där man med hjälp av *RSS (Really Simple Syndication)* kan lägga in de bloggar man är intresserad av och låta bloglines hålla koll på när de uppdateras. Då behöver man bara besöka en sida för att bevaka flera olika bloggar. Smart, eller hur!?

Den goda lunchen följdes av en paus ute i det vackra vädret och efter denna andhämtning intog JAN-ANDERS ANDERSSON, som sa en massa kloka saker som inte alla kan få plats här, scenen. När Jan-Anders började sitt arbete som rektor på Tjörn hade man precis lagt ner skolbibliotek där. Han bjöd då in till ett möte där han talade om vikten av och sin inställning till skolbibliotek. Responsen han fick var "Varför sa ingen det? Då hade vi inte lagt ner". Jan-Anders trycker flera gånger under sin föreläsning på vikten av att de som bestämmer och har makt att fatta beslut förstår nyttan av ett skolbibliotek. För att ett skolbibliotek ska kunna göra nytta och skillnad är det viktigt att det är en integrerad del av skolans verksamhet. Skolbibliotekarierna och lärarna måste se varandra som kollegor och lära sig att dra nytta av varandras kunskaper. Liksom Vicky,

tycker Jan-Anders att det är dumt att det inte finns någon skolbibliotekarieinriktning i bibliotekarieutbildningarna. De båda är också överens om att ett nätverk är till stor nytta i arbetet med skolbibliotek. Där ges det möjlighet att diskutera och stödja varandra.

I synen på kunskap, menar Jan-Anders att läroboken är en farlig fälla. Det är farligt att låta eleverna rätta sig efter en enda källa, läroboken, och vad som står i den. Det är bara i läroböcker som det finns "en given sanning". Denna sanning kan dessutom skilja sig från lärobok till lärobok. Dessa självklara sanningar kan bli ett hinder i skolans ansvar att lära eleverna strategier som de kan använda sig av hela livet. Faran är att eleverna pluggar in en sak som de sedan glömmer bort. Vad skolan i stället bör göra, med hjälp av skolbiblioteket, är att lära eleverna vad de kan hitta svar på sina frågor, att lära dem att lära. Det finns en massa kunskap som vi i skolan inte vet att eleverna kommer att behöva i framtiden. Många elever lämnar dessutom skolan utan att ha gjort klart de uppgifter de fått. Det skolan fokuserar på i alltför stor utsträckning är en färdig produkt. Processen fram till den färdiga produkten är inte så viktig och alltför ofta lämnas eleverna ensamma i sin informationssökning. Här finns en viktig uppgift för skolbiblioteket, som kan erbjuda flera olika källor och vägleda eleverna i deras kunskapsökning. Jan-Anders har ett annat ord för skolbiblioteket, nämligen

Frågeformuleringsutvecklingscentrum.

Alltför ofta vet eleverna inte riktigt vad det är de ska ta reda på när de fått en uppgift i skolan och biblioteket kan då hjälpa till att formulera en eller flera mer exakta frågor.

Även i synen på läsning har skolan en del att lära. Jan-Anders har ofta sett exempel på att lärare under tiden som barnen har lässtunder, gör saker som de behöver få undan. Detta, menar Jan-Anders, ger en felaktig signal till eleverna om att läsningen inte är så viktig.

Ingen skola är för liten för att ha ett skolbibliotek. Jan-Anders förtydligar med hjälp av en liknelse: en stor, kraftig kille möter en liten, spinkig kille och den store frågar den lille varför han är så liten. Den lille svarar att han går på en liten skola och där får de bara lite mat att äta. Sedan frågar han den store killen varför han är så stor, varpå den store svarar att han går på en stor skola och där får de äta så mycket de vill. Detta kan vi skratta åt, för så skulle det aldrig gå till, men när det handlar om skolbibliotek är det ofta just så här det går till; att de små skolorna inte har några bibliotek bara för att de är så små.

Skolbiblioteket behöver dessutom kompetent personal, annars blir det lätt en boksamling i ett rum som är öppet ett par timmar i veckan. Och när det inte är öppet använder man det till annat, för det är ju ändå inte öppet och att man använder det till annat gör att man inte kan använda det som bibliotek. Och så har biblioteket mist sin funktion som bibliotek.

Ofta sägs det i diskussioner mellan folk- och skolbibliotek att skolbiblioteken har en enklare uppgift eftersom de har en given målgrupp. Folkbiblioteken däremot ska serva alla i samhället. Jan-Anders menar, vilket många i publiken nickade instämmande till, att man kan vända på resonemanget: Det är skolan som når alla och de som sedan kommer till folkbiblioteken är de som lärt sig att använda biblioteket under sin skoltid. Alltså borde det även ligga i folkbibliotekens intresse att det finns väl fungerande skolbibliotek på skolorna.

De skolor där Jan-Anders är rektor har deltagit i projektet *Helvetesgapet* (www.helvetesgapet.to).

Dagen i Höör bjöd på aha-upplevelser, skratt och mer än en "ja, precis så är det"-känsla. Jag ser redan framemot nästa års skolbiblioteks dagar.

LOVISA ZANDER
Ekets skola, Örkelljunga
Foto: MIMMI LYDÉEN,
Örkelljunga

FÖRFATTAREN HAR ORDET: HELENA BROSS

HELENA BROSS är född i Stockholm, uppvuxen i Vällingby och idag bosatt i Täby, norr om Stockholm. Hon är lågstadielärare och har arbetat i skolan sedan 1973. Hon har trivts otroligt bra som lärare men just nu är hon tjänstledig för att hinna skriva. På hennes hemsida kan man läsa mera: www.helenabross.se

JAG SKULLE HÅLLA mitt författarprat i en klass och barnen satt redan på plats. Men en liten kille saknades och läraren bad mig vänta en stund. Till slut skuttade han in i klassrummet. När han fick syn på mig stannade han tvärt och stirrade förvånat.

– *Är det du som är den där författaren?* undrade han.

– *Ja, sa jag.*

– *Jaså, sa han besviken och studerade min rätt all dagliga framtoning. Jag tycker att du ser ut som en vanlig fröken!*

Egentligen hade han rätt, för i 33 år har jag varit en vanlig fröken. Fast jag är författare också och i år är jag tjänstledig för att kunna skriva på heltid. Just nu håller jag på med två bokserier; en om kusinerna Moa och Simon som löser mysterier och fångar tjuvar och en som heter *klass 1b*. Den handlar om spännande saker som kan hända när man börjar skolan.

Men ibland är det förstås lite ensamt hemma vid skrivbordet och då är det tur att jag får ge mig ut på författarbesök och träffa barnen. Den här killen och många skolbarn har jag faktiskt lyckats förvåna på mer än ett sätt. När jag kommer där med en stor väska full med böcker och dessutom berättar att jag är lärare, framstår jag nog som rena språkfantomen. Då är det spännande att berätta om min bakgrund, att jag hade skrivsvårigheter som barn och att jag gick två år i skolan utan att lära mig läsa. Jag blev skickad till läsfröken på roliga timmen, för barn som var så långsamma och tröga hade inte tid att ha roligt. Avkoppling och nöje var bara för de duktiga.

Men trots den tuffa starten kom jag underfund med att man kan ha roligt med språket. Jag hamnade i en läsklass

där jag mötte en underbar pedagog. Jag lärde mig läsa. Och skriva! Livet vände när jag förstod att skrivande inte bara var övning och stavning och tråkighet. Det kunde vara skapande också! Det jag hittade på i huvudet kunde ta vägen genom pennan och ner på pappret. Det var en fantastisk upptäckt och den har aldrig slutat att fascinera mig!

När jag gick i femman var jag redan författare. Åtminstone tyckte jag att jag skrev böcker. Det var långa kapitelberättelser med bilder och mina första ”böcker” lånades flitigt av klasskamraterna. De finns fortfarande kvar och jag brukar ta med dem och visa dem när jag åker ut och pratar i klasser.

– *Är det här sant?* frågade den lilla killen som skuttat in sist.

Är det sant att du inte kunde lära dig läsa?

Han såg på mig med nya ögon och det verkade som om han tyckte att jag förvandlats till en riktig spännande tant. Och det är precis alldeles sant. Lika sant som att det i varje klassrum fortfarande sitter en eller ett par som kämpar med läsningen. Om de känner igen sig lite i det jag berättar och om jag kan ge dem lite framtidstro och kämpaglöd, så är jag glad.

När jag skriver, har jag alltid de lässvaga i bakhuvudet. Jag vill skriva roligt, spännande OCH lättläst, för sådana böcker fanns inte när jag var liten.

HELENA BROSS

Tre fristående böcker i en lättläst serie om Klass 1b.

Böckerna om Astrid Lindgren och Olof Palme är det två första i en serie lättlästa biografier över kända personer, värda att veta mycket om för dagens unga.

FÖRFATTARBESÖK: HELENA BROSS

I Lund har vi god hjälp av vår Skolbibliotekscentral, när vi vill ha författarbesök. SBC brukar samordna så att flera skolor kan ha samma författare, fördelat på ett par dagar. Vi försöker hjälpas åt med transporter och delar på kostnaderna för författarens resa och uppehälle. Ibland går besöket att samordna med flera evenemang i närheten.

I VÅRAS VAR Helena Bross i Lund. Helena skulle vara på Vikingaskolan, där jag arbetar och därefter på två andra skolor samma dag. Dag två var hon på ett par skolor till. Vi hade bestämt att jag skulle hämta Helena på hotellet i Lund på morgonen, eftersom första besöket var på min skola. Lyckligtvis kom jag upp i tid på morgonen och bilen fungerade som den skulle!

Här presenterar Helena spännande kapitelböcker som ingår i serien *Kusinerna*.

Det var två treor på Vikingaskolan som skulle få träffa Helena. Eftersom klasserna inte är så stora hade vi bestämt att de skulle sitta i ett klassrum. Den ena trean brukar ofta sitta i ring på golvet i mitten av klassrummet med sin lärare, så den gästande trean fick sitta i bänkarna runtomkring.

Vi hade en fin stund med Helena Bross, som berättade om att hon inte lärde sig läsa förrän sent. Hon var ordblind, som det hette när hon var liten. Barnen visste att det kallas

dyslexi nu. Flera kände igen sig i hennes berättelse. Visserligen har vi inte den typen av specialundervisning, som hon berättade om. Hon fick gå i en specialklass i en lägenhet i ett vanligt hus. Men många av barnen har extra undervisning och hjälp med läsning och skrivning.

Helena berättade hur hon sedan lärt sig älska att skriva och hon visade upp böcker, som hon skrivit, när hon var liten. Hon skrev också pjäser som kamraterna spelade. En klasskamrat hade förutspått att hon skulle bli författare. Sedan fick vi höra om böckerna, som hon har gett ut och hon hade specialtryckta stora versioner av vissa för att kunna visa upp dem ordentligt för alla. Barnen kände igen dem och många hade läst någon av dem. Båda klasserna hade haft boklådor i klassrummet en lång tid före besöket, böcker som lånats ihop av Skolbibliotekscentralen från olika bibliotek, så som vi brukar göra när det är författarbesök. De lättlästa böckerna, bl.a. de som handlar om Felix, använder lärarna som läseböcker och de finns i många exemplar i skolan.

Barnen hade en del frågor att ställa. Helena svarade och berättade om hur hon gör när hon skriver. Till exempel är det viktigt att låta texten vila och sedan ta fram den igen och arbeta lite till med den. När Helena svarat på frågorna var

det så lite tid kvar att hon inte hann skriva autografer till alla som ville ha, så istället skrev hon en som kunde kopieras. Efter lektionen satt vi i personalrummet en stund och Helena pratade med några lärare. En av lärarna kände igen henne från Lärarnas tidning, där hon har en spalt med sin bild varannan vecka. Han tyckte hon skrev intressanta synpunkter där. En annan hade sett en artikel om Helena i Året Runt. Senare tog hon med den till mig och vi ska använda den i en utställning om favoritböcker, som treorna håller på med. Där skriver de om böckerna och letar fakta om författarna och illustratörerna. Vi letar bilder ur bokkataloger och boktidningar och så ska det bli en A3-sida om varje författare. Vi ska sätta upp den på stadsdelsbiblioteket i närheten och kanske också i bokhandeln, där treorna varit på studiebesök i vårt läsprojekt *En bok åt alla barn*. Det är roligt att en av författarna just har varit hos oss på besök! Nästa besök för Helena Bross var i Revinge, som ligger ca 2 mil från Lund. Jag körde henne dit genom ett vänligt Skåne och hämtade på vägen GÖRAN STAF, som är verksamhetsansvarig på Södra Sandby bibliotek och också arbetar med biblioteket på Revinge skola. I Revinge lämnade jag Helena

Helena Bross berättade om sin skoluppväxt och ritade en bild på skolan. I början trodde hon att rektorn satt i tornet och tittade på eleverna. Tavlans på bilden hade Helena med för att visa hur man satt i klassrummet.

och Göran, som sedan skulle hämtas där av bibliotekarien från nästa skola i Dalby.

Vid en del författarbesök har jag gjort webbredovisningar, om möjligt tillsammans med elever. De finns på Vikingaskolans hemsida:
www.vikingaskolan.lund.se/skolbibl/forfattare/forfatta.htm

MAUD HELL

BOKDAGEN SOM ENGAGERADE HELA SKOLAN

En välplanerad bokdag, där hela skolan med stor glädje och engagemang deltog, blev ett exempel på lyckat samarbete mellan bibliotekarierna KERSTIN LOVÉN och ELNA ANDERSSON och pedagoger i Fjälkinge.

SAGOSTUND PÅ BIBLIOTEKET. Allting är iordningställt, gardinerna nerdragna, kuddar utlagda på golvet, läsfätöljen inbjudande framdragen. Bredvid ett litet glasbord med lavalampa och böcker. Tidskriftshyllan draperad med svart tyg för att inte distrahera. Dörren öppnas och in kommer, nej väller de som ska lyssna - men vad är detta? Inga små söta tindrande barnaögon på väg till en härlig resa i det land högläsning skapar! Nej, in väller stora luar med nedhasade brallor och fnittriga töser med bar mage. Vad är detta?

En sedan länge närd dröm att anordna en bokdag eller en manifestation för det skrivna och för det magiska i böckernas värld har kommit att infrias! Idén om denna bokdag tog fart under vårterminen 2005 och i samarbete med våra pedagoger skapade vi en idébank med aktiviteter runt boken under en heldag. Ett bokträd med bokstäver att hängas i biblioteket skapades, en mängd bokstavsbullar bakades till det gemensamma fiket under förmiddagen, en

Ett stort bokstavsträd skapades i biblioteket.

tipsrunda lades ut i byn.

- *Men jag är ingen svensklärare, jag kan inget om böcker...*

- Nej, men du kan ta hand om och inspirera elevernas diktande, hjälpa dem med illustration av en boktitel, läsa högt ur din favoritbok, berätta om andra läsoplevelser du haft. Det finns dessutom ett hemligt föremål att hämta på biblioteket. Det kan du använda för att få eleverna att skriva. Det finns också en del korsord att lösa och andra klurigheter för den som vill pausa i läsandet. Eleverna kommer att arbeta i sina mentorsgrupper och det kommer att bli lugnare för er.

- *Vaddå, bokdag, springa runt och inte veta vart man ska, är det idé eller?*

- *Vem ska jag va' med?*

- *Läsa en bok, jamen då ska den va' lätt!*

- *Ingen klassiker.*

Dessa kommentarer från lärare och elever mötte vi. Men alla kom på skam skulle det visa sig!

Dagen startade med en tipsrunda genom byn

Vi bibliotekarier startade dagen med att lägga tipsrundan i vår by – och det var ett underbart vårväder – vilken tur! Frågorna var alla knutna till bokens värld, en del svåra och en del lätta. Exempel på frågor: Vad är en Naddap Dlöks? Vad betyder biblos? Vem äter temlor? En av pedagogerna hade klurat ut schema för hela dagen, åtta mentorsgrupper skulle samsas om de olika aktiviteterna. Vår arbetsinstruktion till pedagogerna såg ut så här (se rutan bredvid):

Vår arbetsinstruktion till pedagogerna såg ut så här:

Här nedan följer de aktiviteter som ska präglade dagen. Välj bland dessa! Koncentrera dig på de som verkar vettiga för dig.

Läspass. En stunds tyst läsning. Informera eleverna att ta med bok att läsa till detta pass.

Boken som fastnade – boktips. Kan kopplas till läspasset. Du som vuxen inleder och berättar om ett eget bokminne. Eleverna kan sedan sitta i smågrupper och ge varandra boktips. Skriv ner de boktitlar som diskuteras i resp. klass så gör vi en sammanställning.

Sagostund på biblioteket. Gå till biblioteket (se tid/klass på schemat). Elna/Kerstin läser högt under 20 min.

Högläsning. Mentorn läser högt ur favoritboken, folksagan eller annan bok! Om du inte kommer på någon bok finns tips att få på biblioteket.

Skrivpass. Förslag: stafettskrivning – se kopierat materiel i arbetsrummen. Eller: beskriv ett föremål (fås på fredagsmorgonen).

Diktpass. Se kopierat materiel.

Illustrera bokomslag. En målarvagn kommer att finnas på varje våningsplan. Resp. arbetslag får komma överens om vem som ska lån in den till klassrummet och när! Boktitlarna finns i en bytta och man får dra en lapp ur denna. Finns en bytta till varje klass i arbetsrummen.

H C Andersen-saga. Diabilder och projektor kommer att finnas i arbetsrummen, boka in när detta pass önskas!

Dramaövningar. Kan kopplas till högläsningen/sagostunden på biblioteket. Eller till någon annan text som dyker upp under dagen eller välj en text att arbeta med. Eller improvisera några situationer som hämtas ur verkligheten – roliga eller problematiska!

Det kommer även att finnas **korsord, knep och knåp** att ha i bakfickan till någon liten stund som blir över.

BOKDAGEN SOM ENGAGERADE HELA SKOLAN

→ Det blev en härlig dag, det var den lugnaste dagen i skolan på länge. Alla arbetade flitigt och när vi tassade runt i klassrummen såg vi endast engagerade och intensivt arbetande elever. Det målades och skrevs, det lästes och formulerades. Precis så här ska det vara i en skola när det myllrar av kreativitet.

När vi veckan därpå mötte våra lärare och hörde hur bokdagen upplevts kände vi oss väldigt nöjda. Alla var positiva till aktiviteterna och hade haft utbyte av uppgifterna, beroende av intresse naturligtvis.

Fakta om skolan och byn:

- Två bibliotekarier
- Folk- och skolbibliotek – hela byns bibliotek
- 0-9 skola, ca 450 elever
Åtta klasser på senaredelen
- By med 2000 själar
- 1 mil utanför huvudorten

De hemliga föremålen som fanns att tillgå hade stimulerat elevernas kreativitet, bl a skrev en elev om en rörmokare i arbete, iförd sjuksköterskeklänning, kompisarna hans hade svensxa för honom – vi skrattade hejdlöst åt denna fantastiska berättelse – det är så lite som behövs för att skapa – om vi bara ger tid!

Som avslutning på ”projektet” delades bokpriser ut, bokomslag och andra alster ställdes ut på biblioteket och när lugn åter rådde, låg det en morgon på alla deltagande lärares bord en bokpresent –
Bradbury: *Fahrenheit 451!*

KERSTIN LOVÉN

Läckra bokstavsbullar bakades till det gemensamma fiket under förmiddagen.

Nedanstående berättelser är hämtade ur årets skörd, temat: FRAMTIDENS SKOLA

SKOLAN OM FEMTIO ÅR av Lina Nilsson 9B

Jag tror att framtidens skolor kommer att se ut så att alla kommer att sitta med varsin dator i stället för böcker. Det kommer ine att finnas så många lärare. Jag tror att de kommer at slå ihop alla skolor så att det finns en barnskola och en högstadieskola och en gymnasieskola i samma by eller stad. Jag tror att det kommer att vara stökigt för att eleverna har tagit över, lärarna kommer inte att ha mycket att säga till om. Maten kommer att vara bättre och dom kommer att ha mer at välja mellan, man kommer att servera mer än en maträtt om dagen. Det kommer att vara mycket högre poäng i betygen. Eleverna kommer att göra som dom vill, dom får välja om dom vill gå i skolan och dom får välja vad dom vill göra i skolan.

FRAMTIDEN av Jens Ohlsson

Jag tror att man om 50 år programmerar in all kunskap direkt i huvudet med hjälp av chip. Då behöver man inte gå i skolan. Man börjar styrketräna vid tio års ålder så att man orkar jobba. Sverige blir lika stort som USA p gr a att de bästa chipen är i Sverige. De barnen som har chipet driver Sverige så pass bra att Sverige tagit över land och på så sätt blivit lika stort som USA. Innan man blir tio år så håller man på med annat, som t ex att vara med kompisar, sitta vid datorn och titta på tv för att hjärnan inte skall växa för mycket, det är inte bra. De barn som är under tio år och som vill lära sig mer dör vid 30 års ålder för att deras hjärnor sprängs av överbelastning. När man fyllt tio så bildas ett stopp i hjärnan som gör att hjärnan inte kan sprängas. När man fyllt 70 så går man i pension. Då flyttar man till Mars där allt är som i Västindien. Allt är gratis och service är alltid tillgänglig. Man lever vanligtvis till 150 år och är pigg som en 20-åring ända in i slutet!

ANNEBRO – ETT PROJEKT I SKOLSAMVERKAN

Dösjebro och Annelöv är två små orter som ligger ca 2 km ifrån varandra. Dösjebro tillhör Kävlinge kommun och Annelöv tillhör Landskrona kommun. 2001 påbörjades ett kommunövergripande skolsamverkansarbete mellan de två orternas förskolor och skolor för att kunna hålla båda byarna levande och attraktiva. Projektet har döpts till Annebro. På skolorna går sammanlagt 187 elever i åldersintegrerade klasser, samtliga i låg- och mellanåldern.

SOM SKOLBIBLIOTEKARIE i Kävlinge kommun med ansvar för dessa två skolor tar man sig med cykel dem emellan, ofta med ett lass böcker på pakethållare och styre. Jag tänkte här berätta om två uppgifter jag har haft under detta läsår, mitt arbete med särklassen och elevens val.

SÄRSKOLAN

Särskolan är en egen skolform med egna kursplaner och är till för de barn som inte bedöms kunna nå grundskolans kunskapsmål beroende på att de har ett eller flera funktionshinder. I Annebro är det sju elever i årskurs 3-6. På förslag av deras lärare besöker jag dem ungefär var fjärde vecka. Vid mitt första besök i klassen hade jag tagit med "Guldlock och de tre björnarna", på olika svårighetsnivå, på engelska och en variant med diabilder som jag presenterade, pratade lite om sagan och varför den finns i så många olika versioner. Då vi träffades nästa gång berättade eleverna för mig hur de hade arbetat med berättelsen under dessa veckor. Vid ett annat tillfälle berättade jag om och lämnade en korg med "Kejsarens nya kläder". Denna berättelse visade sig dock vara svårare för gruppen att greppa, men med någon extra vecka på sig, överraskade de mig med en teaterföreställning av sagan, som även spelades upp för F-2 klasserna. Första temat efter jullovet var Astrid Lindgren, där klassen även tittat på filmer. Variationen av media har i dessa klasser passat bra då inlärningsätt och koncentrationsnivå varierar stort mellan eleverna. Här fick vi också chansen att titta på Pippi-böcker tryckta på andra språk som kinesiska och arabiska och kunde då titta vidare på världskartan var dessa länder låg. Vi funderade över varför barn över hela världen tycker dessa böcker är så bra, lite filosoferande för eleverna.

Särskolan är en egen skolform men i Annebro bedrivs undervisningen i nära anslutning till grundskolan, eleverna har två klasser då de deltar i många av grundskolans lektioner. En av eleverna i särklassen har även valt "Författarverkstad" som "Elevens val".

ELEVENS VAL

I Annebro har eleverna i årskurs 5 och 6 "Elevens val" två timmar i veckan. Det var några tjejer i femman som förra vårterminen själva kom med förslaget att det skulle finnas ett alternativ som var knutet till skolbiblioteket. Vi kallade alternativet "Författarverkstad" och genom elevernas och mina idéer har dessa timmar utvecklats till något mer. Vi tipsar varandra om böcker (nästa gång ska vi vara utomhus!); läser avsnitt ur böcker som filmatiserats och tittar sen på respektive scen och jämför hur man fört över handlingen till film, vad som är med, vad har man ändrat eller tagit bort; skriver egna berättelser; tecknar Manga; skriver filmmanus; och mycket annat. Mitt från början lagda schema över vad vi skulle diskutera varje gång har vi för länge sedan gått ifrån, vi har istället inriktat oss på att göra saker som eleverna är entusiastiska inför. Det var till exempel ett boktips som ledde fram till filmatiseringsstudierna.

Rent produktivt kanske vi inte kommer att ha mycket att visa efter terminen men jag tror eleverna har lärt sig tänka till, tolka självständigt, säga vad de tycker och våga dela med sig av sina åsikter och erfarenheter. Får ni chansen så tveka inte att prova något liknande, tänk er att få börja varje vecka med två timmars samvaro med entusiastiska elever, det är väldigt inspirerande och utvecklande!

ULRIKA BJÖRKMAN
Skolbibliotekarie i Kävlinge kommun

FÖLJ MED TILL SAGANS LAND ...

Följ med till sagans land – ett viktigt redskap för inläring, detta var titeln på ett inspirerande föredrag som hölls av MARIA LUNDIN ROSSÖVIK och som LINDA BOSTRÖM var på i Malmö i mars i år. För Maria Lundin Rossövik har sagan sedan barndomens somrar hos farföräldrarna i Hälsingland haft stor betydelse. Idag arbetar hon som föreläsare, dockteaterspelare, berättare, inspiratör och symbolpedagog. Hon ger kurser för vuxna och möter barn i olika projekt på förskola och skola.

MAN KOM IN I EN NEDSLÄCKT LOKAL med tända ljus och Maria Lundin Rossövik började med att livfullt och medryckande berätta en saga om en blyg drake, som hela tiden rodnar, och med hjälp av röst, ansiktsuttryck, gester, kroppsspråk gjorde hon den här draken levande, så att man verkligen såg honom framför sig.

Maria Lundin Rossöviks uppmaning är att man ska ”våga släpa” boken, att berätta sagor själv. Hur lär man då in och framför en saga? Maria kom med många tips. Man måste göra sagan till sin och att då berätta den för kollegor, släkt och vänner är ett bra sätt. Fem-sex gånger får man räkna med att berätta sagan innan den ”har satt sig”. Ett annat sätt är att sätta upp ett skelett, några ord från sagan på ett papper, som man sedan fyller på när man berättar. Man kan också göra ett bildschema på ett stort papper, där man tecknar olika scener ur sagan, och som man sedan sätter upp på väggen bakom barnen, så att man kan titta på den samtidigt som man behåller ögonkontakten med barnen.

När man berättar ska man tänka på att använda sig av ansiktet, händer och kroppen för att åskådliggöra och av pauser för att skapa spänning eller för att skapa tid för lugn och reflektion. Viktigt är också att vara närvarande själv. Barnen märker om man inte är det.

Bra att ha är en speciell sagoplatz med t.ex. en speciell matta som underlag och att skapa speciella ritualer som man använder sig av varje gång som man berättar en saga, bl.a. för att börja, när man ska gå in i sagovärlden, och som avslut, för att markera att nu lämnar man sagovärlden och återkommer till verkligheten. Ett exempel är att använda sig av en speldosa som avslut.

Maria Lundin Rossövik säger också att det inte är konstigt om man känner sig generad, när man börjar med sagoberättande, över att berätta inför vuxna och att det då är helt okej att be dem gå iväg en sväng, att säga att man vill vara ensam med barnen när man berättar, samtidigt som det kan vara bra att ha andra vuxna i närheten om det är något barn som behöver hålla någon i handen eller krypa upp i en famn under sagostunden

Ett bra tips är att sluta berätta när det är som bäst. Säger barnen: En saga till!, svarar man Ja, men nästa tisdag eller när det nu blir.

Många fler praktiska tips kring sagoberättande finns att hämta i Maria Lundin Rossöviks bok som också heter ”Följ med till sagans land”. Under föredraget gavs också en del förslag på hur man arbetar vidare med sagor i barngrupper, ett exempel är att man berättar en sång som en saga, sedan sjunger den tillsammans, och sedan får barnen möta figurerna och leka lekar kring dem. Och exempel på hur man kan arbeta vidare med sagor i barngrupperna går Maria Lundin också in mera på i sin bok ”Följ med till sagans land”.

Med sig till föredraget hade Maria Lundin Rossövik en hel del material till sagoberättande i form av handdockor och annan rekvisita som man kunde inspireras av. Ett tips vad gäller handdockor är att när man använder en sådan så tittar man på den när den rör sig och pratar och att man tittar på barnen när man själv är den som berättar.

LINDA BOSTRÖM,
Skegrie bibliotek

Maria Lundin Rossövik,
Följ med till sagans land,
HÆLLQUIST & RÖSTLUND
2002
Se även www.gladabarn.nu

LJUNGBY BERÄTTARFESTIVAL 2006

Den 17:e Berättarfestivalen äger rum 16 - 20 juni. Temat för årets festival är *Norden och nordiskt berättande*. Hela programmet hittar du på www.sagobygden.se. Du kan också beställa det tryckta programmet för utdelning till vänner och lärare (med färgillustrationer av konstnären Henrik Edström) från: berattarnatet.kronoberg@telia.com eller ringa Sagomuseet 0372/148 55 el 14888. Du kan beställa biljetter (i mån av plats) ända fram till festivalens början.

NÄR MIDNATTSTIMMEN ÄR INNE kan den oförvägne åka i en liten öppen träbåt på Lagans mörka åvatten och lyssna på historier om kackerlackor och liket under bron. Föredrar man det kärleksfulla framför det oroväckande går det istället bra att när natten faller på höra på skabrösa och ömsinta sånger, sagor och berättelser ur mänsklighetens lustfyllda historia. Väljer man dagens ljus framför nattens dunkel kan man istället åka på en söndagsutflykt i veteranbil längs slingriga småländska vägar till herrgårdarna kring Ryssbysjön och lyssna på traktens sägner. Eller varför inte ta motorcykeln och en vän med sig och fara på knuttersa och lyssna till otroliga historier. Eller slå sig ner på torget i centrala Ljungby och njuta av nordsamisk jojk. Eller ta ettåriga barnbarnet med och roas av rim och ramsor och sagosnuttar. Eller lära sig sjunga finska runosånger och grönländsk maskdans, utveckla sitt eget berättande för små eller stora barn. Eller...

Ja, möjligheterna är många under **Ljungby berättarfestival 16-20 juni 2006**. I år är det faktiskt för sjuttonde gången som festivalen går av stapeln. Det kunde vi knappast drömma om när vi 1990 inbjöd till Sveriges första festival för att visa upp den spirande svenska berättarkonsten. Sedan dess har mycket vatten flutit i Lagan under Ljungby stads fem broar och berättandet har vuxit sig vilt och brett i landet och i år är det till och med Berättaråret. Ljungby berättarfestival har kraftfullt bidragit till denna utveckling och många lyssnare och kursdeltagare har farit hem med ny inspiration och fortsatt att berätta i vardagslivet, arrangerat berättardagar och startat berättarföreningar. Så sker i hela Norden och nu finns det fler festivaler än Ljungbyfestivalen. Men jag vågar påstå att Ljungby berättarfestival fortfarande är den bredaste festivalen både vad gäller olika former av berättararrangemang och de deltagande berättarnas bakgrund. Vi blandar internationella stjärnberättare med bygdens egna lokala vardagsberättare och bjuder på berättelser både i slott och koja och offentliga vardagsmiljöer. Vi värnar om det traditionella folkliga berättandet som ofta hade sina rötter djupt i hembygdens mylla och därför genomför vi varje år omtyckta sägenresor, i år i runornas spår, till vikingatidens Bolmsö och till en svunnen herrgårdskultur.

Vi vill också fördjupa kunskapen om berättandets olika former och genrer och i år inbjuder vi till ett heldagsseminarium om den isländska sagan med några av vårt lands främsta forskare på området. Norden är tema för årets festival och det speglas också i övriga föreläsningar som handlar om grönländsk trumsång, finsk runosång och

samisk jojk. Vår ambition är också att presentera ny svensk forskning kring berättandet och i år kommer MAGNUS ÖHRN, som nyligen doktorerat på muntligheten i *Fritiof Nilsson Piratens* diktning, att redogöra för sina rön. En förmiddag ägnar vi också åt att under rubriken *Berättandets nya former* diskutera hur ungdomars berättande kan utvecklas utifrån det förändrade mediesamhället. Det är de unga konstnärerna och projektledarna ÅSA STÅHL och KRISTINA LINDSTRÖM som leder samtalet utifrån sina uppmärksammade projekt **Visklek och Ljudstråk**.

Vilka berättare får man då som festivaldeltagare lära känna? Motorcykelentusiasten JAN NORDSTRÖM från Tannåker

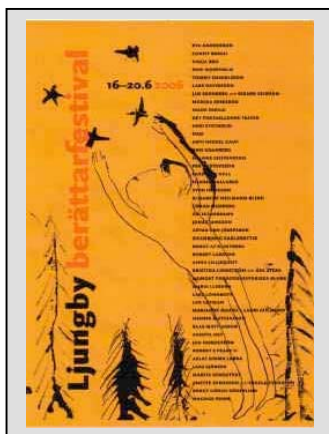
utanför Ljungby berättar fantastiska skrönor från sitt motorcykelliv och BENGT AF KLINTBERG har letat rätt på moderna vandringssägner från knuttelivet. En av Danmarks allra främsta berättare VIGGA BRO framträder tillsammans med sin man jazzmusikern ERIK MOSHOLM. Från Kautokeiono kommer den välkände samnen ANTI MIKKEL GAUP, från Island deckarförfattaren AEVAR ÖRN JOSEFSON, från Åland den hejdlöse författaren och berättaren LEO LÖTHMAN (som står på huvudet och berättar), från Norge HILDE ESKILD som skrivit en av de bästa handböckerna om muntligt berättande i skolan, från Grönland och Lappland ELISABETH HEILMANN-BLIND. Vi

som var med för tio år sedan glömmar aldrig GÖRAN HEMBERGS berättande av den gamla fornaldarsagan *Hervararsagan*. Nu ger vi föreställningen på nytt och forskaren AGNETA NEY berättar om sköldmön Hervor och andra kvinnor i den isländska sagodiktningen.

Och har du själv lust att berätta är du välkommen till Berättartältet utanför Sagomuseet. Där håller **Landskrona berättarklubb** berättarcafé.

När vi planerar festivalprogrammet är ledstjärnan att det ska vara lustfyllt. Det ska vara roligt att komma till berättardagarna i Ljungby. Inte så att vi undviker det allvarliga, det kunskapsrika och det ansträngande lärandet. Tvärtom! Men sammantaget ska festivalen ge en förhöjd livskänsla, gå på djupet i våra liv och erbjuda både överraskande och välkända möten. Vi förverkligar gärna tokiga idéer och hittar ständigt på nya berättarsammanhang. Ja, för så var det förr och kan bli idag, det går att berätta överallt. Lyckas vi med vår målsättning? Döm själv! Men vi vet att många återvänder år från år just för att det är så roligt.

PER GUSTAVSSON
festivalansvarig

TOMMY D. STRÖMBERG är gymnasieinformatör på Gleerups utbildning. Detta traditionsrika förlag grundades 1826 i Lund av dansken CWK Gleerup och ser det än idag som sin främsta uppgift att med en humanistisk grundsyn sprida kunskap på ett professionellt sätt.

NÄR JAG FÖR FEMTON ÅR sedan började arbeta som gymnasieinformatör på Gleerups Utbildning i Malmö hade förlaget inte så värst många böcker som även passade att införliva i biblioteket. Av Gleerups utgivning var det kanske en *Geografisk atlas*, en litteraturhistoria såsom *Dikt och tanke* eller de en gång inköpta *Ögonvittnen berättar* som återfanns på hyllorna. Förmodligen gick på den tiden bibliotekariens tankar inte i första hand till läromedelsförlagen när inköpen planerades...

Men tiderna förändras och idag kan Gleerups hänvisa till ett mer än trettiotal böcker i sin utgivning som är lämpliga för biblioteken. Här finns mycket att hämta för alla, mest populära bland gymnasieeleverna är lättillgängliga faktaböcker om både historiska och aktuella företeelser.

Hur bör då en bok se ut för att väcka en bibliotekaries intresse? Ja, eftersom många bibliotekarierna börjar med att kika på boken från slutet skall den innehålla ett bra register.

- *Det är helt visst en yrkessjukdom*, medger JAN-ERIK SUND, bibliotekarie på Magnus Åbergsgymnasiet i Trollhättan. *Även jag brukar börja med att kontrollera hur registret är upplagt. Om det är en faktaspäckad bok är det bäst med två olika, ett personregister och ett sakregister. Uppskattat är det också med bok- och filmtips.*
- *Men finns det också annat som gör boken till en omtyckt och livligt utlånad biblioteksbok?* frågar jag Jan-Erik.
- *Den får gärna ha många färgbilder, vara lättläst med ett inte alltför litet typsnitt, ha ordförklaringar och vara inbunden. Mycket bra exempel är Gleerups båda bokserier, Kalla kriget och den senaste om Mellanöstern.*
- *Betyder det något för dig att Gleerups speciellt informerar även gymnasiebiblioteket om den nya utgivningen?*
- *O ja, det gör det visst. Det årliga besöket av dig på skolan i samband med Gleerups läromedelsutställning för lärarna i personalrummet är ett säkert värtecken! Då kan jag passa på att fråga en del också och att få ta i och titta i boken innan inköpet görs är alltid bra. Jag tror också att det är viktigt att få träffa någon från förlaget som kan lyssna på de önskemål jag har.*

En annan skolbibliotekarie som jag kommer i kontakt med ÄR ANN-CHRISTINE SPJUTH på Komvux Södervärn i Malmö. Hon berättar att detta är en skola med ett stort inslag av elever från flera olika länder.

- *I och med att många elever här inte har så djupa kunskaper i det svenska språket letar jag gärna efter lättlästa faktaböcker, säger Ann-Christine. De är inte lätta att hitta och det är synd. T.ex. borde det finnas en bok som på ett enkelt sätt informerade om Sverige och hur det är att leva och arbeta här, en slags medborgarbok. Tematiska böcker med en titel som klart anger vad boken behandlar är omtyckta av våra elever. Sådana böcker har Gleerups och det tycker jag är bra. Och att få personlig direktinformation av förlaget betyder mycket, anser jag.*

För mig som gymnasieinformatör är kontakten med bibliotekarien på skolan ovärderlig och har gett mig, inte bara många trevliga samtal, utan även åtskilliga intressanta tips, idéer och influenser. Men jag läser fortfarande en bok från dess början, inte från slutet!

TOMMY D. STRÖMBERG
Gymnasieinformatör, Gleerups Utbildning

Serien **Mellanöstern**:

Fem fristående böcker som handlar om olika delar av denna konfliktfyllda region. De analyserar situationen idag och förklarar den historiska bakgrunden. Lättillgängliga texter kompletteras med bilder och kartor. Lämplig som bredvidläsning i både historia och samhällskunskap.

- Israel och Palestina
- Iran och den islamiska revolutionen
- Irak – då och nu
- Oljan i Mellanöstern
- Mellanöstern igår och idag

KERSTI PALMBERG är skolbibliotekarie på Linnéskolan i Älmhult, som är en F - 9 skola. Tidigare har hon under många år arbetat vid olika filialer och skolor med bibliotek i Kristianstad. Hon är engagerat i ett samarbete med en grundskola i Tirana. Kersti har också varit i Zimbabwe och deltar där i utvecklingen av ett bibliotek i Gwanda. Vill ni komma i kontakt med henne så är det enklast via mailadressen: kersti.palmberg@almhult.se

FÖR 5 ÅR SEDAN besökte jag Tirana, Albanien huvudstad, för första gången. Då liksom nu med stipendiepengar från Internationella Programkontoret och skolan där jag arbetar. Båda gångerna reste jag tillsammans med en kollega, INGER SVANELL, som undervisar i svenska som andra språk på Önnestads skola i Kristianstad. Syftet med resan var att fördjupa samarbetet med **Dëshmoret ë Lirisë**, som är en 1-8 grundskola med 600 elever. Vår främsta uppgift är att tillsammans med skolan vidareutveckla skolbiblioteket.

Det hade hänt mycket i Tirana och i skolan under de här fem åren. Från att vara en djupt nedsliten skola som saknade det mesta till att vara en nyrenoverad vacker skola med hela fönsterrutor, nya skolbänkar och nya svarta tavlor, renoverade toaletter (fast det gick inte att spola, utan hinken stod där fortfarande.) En stor nyhet var CENTRALVÄRME! Men, varför hade man då elektriska kaminer i klassrummen som stod och dånade?

Vi har under åren samlat in pengar till skolbiblioteket via bokbord och föreläsningar. 2001 köpte vi bokhyllor, bord, stolar och en mängd böcker. Då avsatte skolan ett klassrum till bibliotek och en lärare med några timmars nedsättning av tjänst för att sköta biblioteket. När vi åkte hem förra gången hade biblioteket ca 300 böcker av någorlunda kvalitet. Det finns fortfarande inget bokanslag för att köpa in böcker.

Dëshmoret ë Lirisë – en grundskola i Tirana. i årskurserna 1 till 8 går cirka 600 elever.

Men elever och lärare tar med sig böcker hemifrån, behåller dem i klassrummet under läsåret. Därefter skänks böckerna till biblioteket. Varje torsdag har biblioteket öppet ca 2 timmar och eleverna får

gärna låna hem böcker. En gång om året görs en statlig revision, alla böcker kontrollräknas och saknas någon bok dras kostnaden på skolbibliotekariens lön. Jag förstår att biblioteket är hermetiskt tillslutet under veckorna. Dessutom undrade jag om nya böcker köps in för att ersätta de saknade, men då tittade man bara undrande på mig. Skolbiblioteket är ett rent lånebibliotek, inga "bokprat" eller andra läsfrämjande aktiviteter

De flesta barn börjar skolan när de är 6 år och går 8 år i skolan. Var tredje elev fortsätter till gymnasiet.

förekommer. Ingen annan lärare kan använda biblioteket i sin undervisning än den lärare som är skolbibliotekarie.

I och med att skolan renoverades under förra året, fick biblioteket nya lokaler och några nya bord och stolar. Skolans vackraste rum och största rum, som bara används 2 timmar i veckan!

Albanien styrdes under lång tid av turkar. Först 1912 blev Albanien ett eget land. Från slutet av andra världskriget, 1944, fram till 1990 styrdes landet av kommunister under ledning av HOXHA. Under den här tiden var landet isolerat från övriga världen. Landet var mycket fattigt och ingenting tycktes fungera. Många albaner satt i fängelse eller dödades. Trots det var Hoxha uppskattad av många. När han dog 1985 ville albanerna ha demokrati och flera partier. Under hela "transformationstiden" från 1990 när kommunistpartiet gav upp, har det varit ständiga politiska oenigheter och mycket lite har hänt i landet. Det är fortfarande, tillsammans med Moldavien, Europas fattigaste land. Var femte barn lever under FN:s fattigdomsgräns.

De flesta barn börjar skolan när de är 6 år och går 8 år i grundskolan. Var tredje elev fortsätter till gymnasiet.

Albanien

Plats: Östeuropa
Folkmängd: 3,4 miljoner
Statsskick: Republik med president.
Huvudstad: Tirana (350 tusen invånare) (I verkligheten lever det mer än 1 miljon människor i Tirana /Anm KP/)
Folkgrupper: De flesta är albaner, men det bor också greker, makedonier och några andra mindre folkgrupper.
Språk: Albanska
Religion: Muslimer, kristna ortodoxa och katoliker
 (All fakta är hämtad från tidningen 8 sidors Bonuswebb. Lösenord finns i pappersupplagan av tidningen.)

SKOLBIBLIOTEK I ALBANIEN

Under kommunisttiden fanns det bibliotek i varje stadsdel av Tirana. När kommunismen föll såldes allt som varit statsägt (vilket var det mesta i samhället) ut till privatpersoner. Naturligtvis kunde man inte tjäna några pengar på bibliotek, utan de lades ner och omvandlades till ölstugor eller små kvartersbutiker. Tirana har ett stort Nationalbibliotek mitt i centrum. Allmänheten kan låna böcker där, men alla böcker förvaras nere i källaren i kilometerlånga gångar. I utlåningshallen finns gigantiska kortlådor där man kan leta efter boken man vill läsa, fylla i en blankett, lämna in den till en dam bakom galler och glas. Damen i sin tur skickar ner låneansökan i ett rörpostsystem och efter ett tag (oftast nästa dag) kommer boken upp och kan lånas ut ett par veckor. Det kostar ingenting att låna. I det stora huset finns förutom utlåningshallen, tidskriftsrum och läsrum ovan jord. Vi frågade efter fler folkbibliotek, men än så länge planerade man bara för att öppna sådana, men det fanns inga att besöka.

Skolorna har ofta sina egna skolbibliotek, men där finns inte alltid så många böcker. Det finns inga pengar avsatta för inköp av biblioteksböcker till skolorna. De pengar som skolan får från staten är strikt reglerade. Som exempel får vår skola 2 skurtrasor per läsår! Tycker skolan det behövs fler, så ordnas basarer där de säljer hemmabakade kakor och godis. Dessa pengar ska också räcka till en vakt som släpper in elever och lärare genom grinden till skolan och bevakar den från förstörelse fram till klockan 9 på kvällen då den statliga vakten kommer.

De flesta barn börjar skolan när de är 6 år och går 9 år i grundskolan. Var tredje elev fortsätter till gymnasiet. Skolan börjar klockan 8 på morgonen och är slut vid 12 tiden för de yngsta eleverna och 13:30 för de äldre. Elever och lärare har 5 minuters rast mellan varje lektion. Lektionerna avlöser varandra i rask takt och vare sig elever eller lärare har någon lunchpaus eller längre rast. Godis, chips och läsk säljs på skolgården och där handlas det flitigt. Direkt efter skolan fortsätter de elever som valt att spela något instrument med sina lektioner. Läxorna är långa och många.

Vi kommer att fortsätta att samla in pengar till skolan genom bokbord och andra aktiviteter. Rektor och lärare från skolan kommer att bjudas in till oss i Sverige för att fördjupa vårt samarbete och se hur våra skolor och skolbibliotek fungerar. I ett senare nummer av Skolbibliotek Syds medlemstidning återkommer jag med en artikel om Tiranans enda barnbibliotek och en så länge är Tiranans enda folkbibliotek.

KERSTI PALMBERG

PÅ BESÖK I PORTUGAL

Två veckors semester i Portugal, tror ni man kan hålla sig ifrån bibliotek och böcker? Nej! ULRIKA BJÖRKMAN, till vardags skolbibliotekarie i Kävlinge kommun, passade på under semestern i Portugal och besökte ett folkbibliotek i staden Aveiro, belägen söder om Porto vid Atlantkusten.

I BOKHANDELN ÄR DET Paolinis *Eragon* och *Den äldste* som tillsammans med Lewis *Narnia* böcker som dominerar. Mitt intryck är att det skönlitterära utbudet blir mindre och mindre ju äldre barnen blir för att sen explodera för de vuxna. Tyvärr är mina kunskaper i portugisiska ännu dåliga men jag hittar en bildbok av José Saramago *La flor más grande del mundo* (Den största blomman i världen) och flera andra av inhemska författare med underbara bilder, men tyvärr ofta med mycket text. Glappet är ganska stort mellan pekböcker med enstaka ord och bilderböckerna som ofta har lite för mycket text.

Centralt beläget i Aveiro hittar jag en ny modern glasentré till folkbiblioteket som leder fram till en rund reception. Förbi denna, vidare in i den äldre byggnaden och uppför de stora vita trapporna med mörka trätrappsteg kommer jag upp till barnavdelningen. H C Andersen jubileet uppmärksammas, en av väggarna är täckt av text om och bilder ur Andersens verk. I taket har man fäst böcker, allt från *Alice i underlandet* till Falconers *Olivia*. Liksom i Sverige finns här boktråg längs väggarna, små möbler för barnen, och en "sagohörna". Sagohörnan som egentligen är mer än en hörna, säkert 20 kvadratmeter, är helt underbar med skira tyger i blå och gröna nyanser som täcker golv, väggar och tak. Sjöhästar bland tygerna ger intrycket av att vara någonstans under vattenytan, lämpligt för barn som bor i Aveiro vid havet. Barnen har även möjlighet att lyssna på musik och sagor via CD-spelare, inget nytt med det, men de kan även titta på filmer i biblioteket, då försedda med ordentliga hörlurar sittandes på puffar. Datorerna bokar man i halvtimmespass med i stort sätt samma regler som vi har här. Surrandet från datorerna hörs tydligt då det är en väldigt låg ljudnivå i övrigt, känns nästan lite gammeldags tycker jag. Invid toaletten, med färgglatt kakel och handfat i låg nivå, finns en stor samling serier. En hel hylla full av *Kalle Anka*-pockets!

Seriebeståndet är stort även för vuxna. Avdelningen är inklämd mellan toaletten och hissen där två fåtöljer är placerade, men med mängder av tråg proppfulla av serier. Många av dem har jag aldrig sett förut. Tidnings- och tidskriftsavdelningen är välbesökt, den tidigare som i Sverige främst av äldre herrar, men en av dem är utrustad med en bärbar dator och arbetar väldigt intensivt med sitt sällskap och tidningsartiklar.

Vid informationsdisken, som är förlagd på en större avsats mellan två trappor med 4 meter i takhöjd och fönster mot ett kakelbeklätt hus tvärs över vägen, får jag hjälp av en yngre biblioteksassistent som berättar att det arbetar 10-12 personer på biblioteket som har öppet måndag 14-19, tis-fre 10-19 och lördagar 10-12! Man skulle kanske kunna

jämföra folkbiblioteket i Aveiro med Lunds stadsbibliotek. Båda städerna är universitetsstäder och genom det centrala läget är många av besökarna förbipasserande studenter.

Assistenten hjälper mig också att lösa mysteriet med den försvunna avdelning 4 i deras numeriska sätt att organisera samlingarna. Efter en del frågor och telefonsamtal berättar han att den är sparad inför framtida bruk. Annars har de en slasktratt, precis som vår avdelning *B Allmänt och blandat*, avdelning 0 *Ciência e conbec em geral* (Allmän vetenskap) som innehåller litteratur om allt från datorer till symboler via bibliografier. I övrigt är de större avdelningarna: Religion & teologi, Samhällsvetenskap, Naturvetenskap, Medicin, Konst, Språk och Geografi.

I övrigt ger biblioteket ett väldigt igenkännande intryck, skillnaderna är inte stora från det svenska, förutom tystnaden då.

ULRIKA BJÖRKMAN
Skolbibliotekarie, Kävlinge kommun

Portugal

- Analfabetism är fortfarande ett stort problem, andelen läs- och skrivokunniga är troligen den högsta i Europa.
- Det finns väldigt få förskolor.
- Enligt PISA-studien är elevernas läskompetens mycket bristfällig.
- Fram till mitten av 1980-talet fanns stadsbibliotek bara i en tredje del av städerna, ofta med föräldrade bestånd och omodern utrustning. Regeringen startade därför 1986 ett långsiktigt program för att främja uppbyggandet av offentliga bibliotek i hela landet i enlighet med UNESCO:s principer. Ett biblioteks-nätverk (RNBP – Rede Nacional de Bibliotecas Públicas) skapades och mer än 230 bibliotek, bland dessa även skolbibliotek, etablerades hittills.
- José Samargo, "som med liknelser burna av fantasi, medkänsla och ironi ständigt på nytt gör en undflyende verklighet gripbar", tilldelades 1998 Nobelpriset i litteratur.
- Årets IASL (International Association of School Libraries) konferens äger rum i Lissabon.

/Astrid Deppert

UTBLICK: KURS I BERÄTTANDET

ÄNTLIGEN! Ja, det kan vi inte låta bli att utbrista nu när våra drömmar om en högskoleutbildning i muntligt berättande i Ljungby går i uppfyllelse. Berättarfestivalens kurser i alla åra, men visst är det något annat att under en längre tid få utbyta erfarenheter med andra berättarintresserade och mer djupgående få diskutera både berättandets praktik och teori.

I januari 2007 startar den efterlängta kursen och den pågår under vårterminen och omfattar 10 poäng. Under våren träffas kursdeltagarna 4 gånger i Ljungby och sedan avslutas utbildningen med deltagande i en fördjupningskurs under Ljungby berättarfestival och där får också deltagarna möjlighet att framföra sina egna berättelser.

Kursen har blivit möjlig genom ett samarbete med Högskolan på Gotland som har etnologi som ett profilområde. På högskolan är ULF PALMENFELT professor och honom känner många som en härlig frisk berättare och som författare till ett stort antal böcker både om och med sagor och sägner. Ulf är huvudansvarig för de teoretiska momenten och dessa kommer att ges till stor del som nätbaserad distansutbildning.

Det finns tidigare 5-poängskurser i muntligt berättande men dessa är knutna till lärarutbildningarna och har en didaktisk inriktning. Längst har kanske Högskolan i Gävle kommit där den studerande har flera olika 5-poängskurser att välja på. Kursen i Ljungby får en bredare bas och

Under vt 2007 pågår en 10p-kurs i Muntligt berättande, ett samarbete mellan Högskolan på Gotland och Berättarnätet.

Anmälan senast hösten 2006

Mer information:

Sagomuseet, Ljungby, 0372/148 55.

www.sagobygden.se

Kurskatalogen för Högskolan på Gotland www.hgo.se.

kommer naturligtvis att präglas av Sagomuseets verksamhet och de stora erfarenheter vi har av att levandegöra folkminnen. Både undertecknad och MONIKA ERIKSSON kommer att föreläsa och dessutom kommer flera av Sagomuseets berättare att delta på fredagskvällarna då det blir samkväm med berättelser.

Kursen riktar sig till lärare och förskollärare, bibliotekarier, journalister, aktiva berättare, guider, verksamma inom turistnäringen, hembygdsföreningarnas medlemmar. Ja, alla som kan vara intresserad av berättande och mötet med lyssnarna.

Just vad som händer i interaktionen mellan berättare och lyssnare kommer den danske berättaren och skådespelaren SVEND-ERIK ENGH att undervisa om. Vi är mycket glada över att han har möjlighet att medverka och det är en poäng i sig att vi får impulser från ett annat nordiskt land. Svend-Erik är medlem i Berättarakademien och det är också en annan av våra föreläsare CHRISTINA CLAESSION, som kommer att fokusera på hur man skapar sin egna berättelser utifrån personliga erfarenheter och hur berättelsens dramaturgi byggs upp.

En femte föreläsare är Ulf Palmenfelts professorskollega i Visby OVE RONSTRÖM, välkänd musiker i Orientexpressen. Han kommer bland annat att ta upp vilka berättelsers som sprids idag runt om i världen.

PER GUSTAVSSON

UTBLICK: AFRIKA I SIMRISHAMN

FÖR TVÅ ÅR SEDAN hade vi besök av bibliotekarien WHISKY MONAMMA från Soweto i Sydafrika. Hon var i Sverige för att läsa projektledarkunskap på Globalverkstan i Göteborg och besökte oss för att berätta om sitt arbete på ett litet bibliotek i Soweto. Nu är Whisky tillbaka i Soweto och fortsätter planerna med sitt utvidgade projekt. Hon arbetar med ABET (*Adult Basic Education and Training*) och med att sprida studieverkstäder till flera delar av Soweto. Många där har ingen utbildning alls och en del har en mycket kort skolgång.

Skolbibliotek Syd har blivit medlem i Nätverk Södra Afrika och på så sätt fått möjlighet att bjuda in sydafrikanska gäster till Simrishamn igen, denna gång direkt från Sydafrika. BUSI DLAMINI har liksom Whisky deltagit i projektet *Library Practice for Young Learners*, ett skolbiblioteksprojekt i BiS och SIDA:s regi. Busi arbetar på utbildningsdepartementet i Johannesburg/Pretoria och är ansvarig för skolbiblioteksfrågor. Hon har en kollega med sig, som kan mera om bokbussverksamhet till skolor på landsbygden bl.a. De ska

också berätta hur det går med Sydafrikas nya skolbibliotekspolicy, som håller på att föras ut till skolorna och hur de arbetar i sin skolbiblioteksförening i Sydafrika.

Den andra stora programpunkten blir: Skolbibliotek i världen – KERSTI PALMBERG, MAUD HELL och LENA MATTISSON pratar om sina erfarenheter av skolbibliotek i Albanien, Zimbabwe och Sydafrika.

Välkommen till Simrishamn den 1 september! Vi hoppas på fint väder till lunchen som avnjuts på restaurang Röken med havsutsikt.

Anmälan senast 23 augusti till catarina.walles@simrishamn.se.

MAUD HELL

KONFERENSER OCH STUDIEBESÖK

SKOLBIBLIOTEK SYD erbjuder alla medlemmar möjligheten att fyra gånger per år träffa spännande föreläsare som öppnar för diskussioner om allt som rör skolbibliotek. Tillsammans funderar vi över källkritik, informationssökning, skönlitteraturens roll etc. etc.

Vi åker även iväg och hämtar inspiration från andra skolbibliotek i Sverige eller något grannland. Har du själv tips och idéer för någon konferens eller studiebesök,

kontakta: maud.hell@lund.se

HEMSIDA

Skolbibliotek Syds hem på Internet är

www.skolbibliotek.se/syd

I brevlådan välkomnar Webmadame, alias MIMMI LYDÉEN, protokoll och inbjudningar från styrelsen, aktiviteter på gång från arbetsgrupperna och skolbiblioteksrelaterade tips från alla medlemmar.

Välkommen att besöka sidan!

Skicka dina bidrag till: syd@skolbibliotek.se

KALENDARIUM

se även
www.skolbibliotek.se/program.htm

1 SEPTEMBER

AFRIKA I SIMRISHAMN

Skolbibliotek i Världen

Skolbibliotek Syds konferens på temat Afrika
(se artikel s. 19)

4-9 SEPTEMBER

LITTERALUND, LUND

www.litteralund.se

Bokfestival för barn och unga

med skolprogram och vuxenseminarieprogram

Den stora festivaldagen infaller den 9 september.

21-24 SEPTEMBER

BOK & BIBLIOTEK, GÖTEBORG

www.bok-bibliotek.se

I år står yttrandefriheten i fokus.

27 SEPTEMBER

LUSTRUM I LUND

www.lund.se/lustrum

Konferens om matematik, språk och skolbibliotek
som resurs med möjligheter till dialog.

STIPENDIUM

Skolbibliotek Syds stipendium ger dig som är medlem möjlighet att delta i nationella eller internationella konferenser eller annan form av fortbildning.

KLARA ÖNNERFÄLT,
skolbibliotekarie i Lund,
får årets stipendium. Hon ska använda det till ett seminariekort på Bok- och Biblioteksmässan (arbetsgivaren skjuter till resterande belopp). Klara återkommer med en rapport i nästa medlemsblad.

Ansökningstiden för 2007 års stipendium går ut den 31 december.

Läs mer på vår hemsida
www.skolbibliotek.se/syd

E-POST!

Vi har börjat skicka ut inbjudningar per e-post. Det är enklare och framförallt billigare. Om du inte redan har lämnat din e-postadress eller om du har bytt adress, hör av gärna av dig till Gunilla Gisselqvist!

gunilla.gisselqvist@vellinge.se